

Огляд законодавства

Огляд законодавства з питань внутрішнього переміщення, підготовлений УВКБ ООН | Лютий 2021

Набули чинності

- Нормативне регулювання дій із протидії поширенню COVID-19 в Україні
- Національна вебплатформа для центрів надання адміністративних послуг (ЦНАПів)
- Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю
- Бюджет Пенсійного фонду на 2021 рік
- Поширення можливості користування «Малютко» для мешканців НКТ і Криму
- Сприяння свободі пересування через лінію розмежування на сході України та адміністративний кордон з Кримом

Проекти

- Зміни щодо діяльності Уповноваженого з прав людини
- Законопроект про деокупацію
- Зміни щодо надання безоплатної правової допомоги
- Зміни щодо злочину колабораціонізму

Інші події

- Спрощена реєстрація гуманітарної допомоги
- Ратифікація угоди про фінансову співпрацю щодо пошуку житлових рішень для ВПО
- Утворення військово-цивільних адміністрацій в Донецькій та Луганській областях
- Фінансування житла для ВПО за кошти місцевих субвенцій з Державного бюджету

Набули чинності

Нормативне регулювання дій із протидії поширенню COVID-19 в Україні

У лютому Кабінет Міністрів України повернувся до поступового скасування обмежень, прийнятих у відповідь на спалах COVID-19. Уряд України 5 лютого 2021 року ухвалив Постанову #83¹, що вносить зміни до Постанови #1236² від 9 грудня 2020 року про карантинні та обмежувальні заходи³ з протидії подальшому поширенню COVID-19 в Україні. Уряд переглянув заборону відвідувати кінотеатри, театри, музеї, виставки та галереї. Він дозволив відвідувати усі типи культурних закладів, наукові та освітні заходи, якщо зайнято менш ніж 50% від загальної кількості місць або з однією особою на 5 квадратних

¹ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmini-do-punktu-2-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-9-grudnya-s50221>

² Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vstanovlennya-karantynu-ta-zaprovadzhennya-obmezhuvalnih-protiepidemichnih-zahodiv-1236-091220>

³ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за грудень 2020 року у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2021/01/2020-12-Legislative-Update_UKR.pdf

метрів. 17 лютого 2021 року Уряд України ухвалив Постанову #104⁴, затвердивши оновлений алгоритм адаптивних карантинних заходів, який буде застосовуватися з 24 лютого 2021 року. Переглянута модальність передбачає введення "зеленого", "жовтого", "помаранчевого" або "червоного" рівнів, що виступатимуть індикатором поширення COVID -19 у порівнянні з ресурсами для реагування, наявними у певній області/населеному пункті. «Зелений», «жовтий» чи «помаранчевий» рівень визначається Державною комісією з питань техногенно-екологічної безпеки (Комісія) та оприлюднюється на веб-сайтах Уряду⁵ та Міністерства охорони здоров'я⁶. «Зелений» рівень оголошується на загальнодержавному рівні за умови задоволення таких критеріїв: кількість пацієнтів із підтвердженим грипом/ГРВІ в щонайменше 13 областях України не перевищує 50% епідеміологічних порогів, визначених для кожного регіону, а загальна кількість нововиявлених випадків інфікування COVID-19 не перевищує 5%. «Жовтий» рівень оголошується на загальнодержавному рівні з 24 лютого 2021 року. Перелік заборон включає в себе:

- перебування без маски у громадських місцях та громадському транспорті;
- перебування на вулиці без документу, що посвідчує особу;
- залишення місць самоізоляції/обсервації;
- перетин міжнародного кордону України іноземцями та особами без громадянства, які не мають страхування, що покриває лікування COVID-19 у разі інфікування та перебування в обсервації. Це не застосовується до осіб, які постійно проживають в Україні, біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, дипломатичного та консульського персоналу, працівників міжнародних організацій та місій, військового персоналу держав-членів НАТО та програми НАТО «Партнерство заради миру»;
- перетин лінії розмежування на сході України та адміністративного кордону з Кримом іноземцями та особами без громадянства, які не мають страхування, що покриває лікування COVID-19 у разі інфікування та перебування в обсервації;
- проведення масових заходів за участі більш ніж однієї особи на 4 квадратних метри або якщо зайнято менш ніж 50% від загальної кількості місць, крім випадків, коли це необхідно для функціонування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, або тренування національних збірних України;
- відвідування кінотеатрів та закладів культури, якщо продано більше ніж 50% квитків;
- відвідування спортивних залів більш ніж однією особою на 10 квадратних метрів;
- у громадському транспорті водії мають пересвідчитися, що кількість пасажирів дорівнює загальній кількості місць для сидіння. Всі пасажири мають носити маски;
- відвідування дискотек та нічних клубів, інших фестивальних заходів;
- робота кафе та ресторанів заборонена з 0:00. до 7:00, окрім послуг із самовивозу та доставки;
- надання послуг з хостингу (за винятком готелів та реабілітаційних центрів);
- відвідування освітніх закладів, якщо більш ніж 50% вчителів та учнів перебувають на самоізоляції через контакт з особами з підтвердженими випадками COVID-19;
- планова госпіталізація у медичних закладах заборонена (окрім випадків, пов'язаних із пологами, онкологією, паліативною допомогою та ургентними операціями). Відвідування закладів, що надають паліативну допомогу та соціальний захист вразливим особам (крім осіб, залучених до

⁴ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-deyakih-akt-iv-kabinetu-ministriv-ukrayini-104-170221>

⁵ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <http://covid19.gov.ua>

⁶ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://moz.gov.ua>

реагування на надзвичайні ситуації, зокрема, медичних працівників та пожежників) також заборонено. Відвідування пунктів тимчасового розміщення біженців та шукачів притулку (ПТРБ) та пунктів тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають на території України, також заборонено, окрім як для осіб, які надають правову допомогу.

«Жовтий» рівень запроваджується за умови задоволення одного з критеріїв, зазначених нижче, у відповідному(их) регіоні(ах). «Червоний» рівень оголошується за умови задоволення двох чи більше критеріїв, зазначених нижче, протягом трьох днів у відповідному(их) регіоні(ах):

- Перевищення епідеміологічного порогу⁷ щодо кількості випадків захворювання на грип та ГРВІ у відповідному(их) регіоні(ах);
- Кількість пацієнтів із підтвердженням COVID-19 перевищує 65% від спроможності медичних установ (кількість ліжок, доступних для розміщення пацієнтів);
- Загальна кількість ПЦР-тестів на РНК до COVID-19 та експрес-тестів на антитіла та/або антигени до COVID-19 є нижчою за 300 на 100 тисяч осіб протягом останніх семи днів;
- загальна кількість нововиявлених та можливих випадків інфікування COVID-19 перевищує 60 на 100 тисяч осіб протягом останніх семи днів і загальне зростання за цей період перевищує 20%;
- збільшення загальної кількості госпіталізацій з нововиявленими та можливими випадками інфікування COVID-19 протягом останніх семи днів перевищує 50% у порівнянні з попереднім періодом.

Постановою #154⁸ від 24 лютого 2021 року Уряд запровадив додаткові обмеження для «червоного» рівня. Забороняється будь-яке внутрішнє, міжміське та міжобласне транспортне сполучення, за винятком транзитних перевезень, приватних автомобілів з максимум п'ятьома пасажирами (за винятком дітей віком до 14 років), орендованих та корпоративних автомобілів, де кількість пасажирів дорівнює загальній кількості місць для сидіння і всі вони носять маски для обличчя. Транспортні маршрути мають бути погоджені з Національною поліцією щонайменше за два дні. Обласні адміністрації можуть приймати рішення щодо функціонування внутрішнього залізничного сполучення. У кожному випадку таке рішення мають погоджувати Міністерство інфраструктури та Міністерство охорони здоров'я. Обласні адміністрації можуть приймати рішення щодо міжміського залізничного сполучення.

[Національна вебплатформа для центрів надання адміністративних послуг \(ЦНАПів\)](#)

3 лютого 2021 року Уряд України ухвалив Постанову #72⁹, якою засновано національну вебплатформу для ЦНАПів. Міністерство з питань цифрової трансформації відповідає за цю платформу¹⁰. Доступ до неї є безкоштовним. В той час, як Постанова фокусується на технічних деталях, важливою є можливість осіб мати доступ до інформації, що стосується ЦНАП та доступних послуг, в одному місці. Це може полегшити доступ ВПО та осіб, постраждалих внаслідок конфлікту до державних послуг. Вони можуть планувати свої візити до ЦНАПів поблизу місця їхнього проживання або домовлятися про триваліші візити, якщо виникне така необхідність.

⁷ Це визначається Міністерством охорони здоров'я

⁸ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmini-do-punktu-35-p-a154>

⁹ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-nacionalnu-veb-platformu-centriv-a72>

¹⁰ Це доступно за посиланням: center.dia.gov.ua

Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю

3 лютого 2021 року Уряд України ухвалив Постанову #79¹¹, визначивши процедуру надання державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю. Ця допомога доступна громадянам України, іноземцям та особам без громадянства, біженцям та особам, які потребують додаткового захисту, які постійно проживають в Україні. Наявність інвалідності та термін надання державної допомоги має визначити медико-соціальна комісія (відома як МСЕК). Зацікавлені особи мають звернутися із електронною або паперовою заявою до обраного ними управління соціального захисту населення (УСЗН)¹². З 1 березня 2021 року електронні заяви можуть подаватися через ЦНАП. Заявники/ці також мають надати підтверджуючі документи¹³ для завершення процесу подання заяви. За необхідності відсутні документи можна надати додатково протягом трьох місяців. Після отримання всіх документів, УСЗН розглядають справу протягом десяти днів. У разі прийняття позитивного рішення, державна соціальна допомога надається на період часу, визначений МСЕК.

Ця Постанова може сприяти доступу до соціальних виплат дітям з інвалідністю та особам з інвалідністю з дитинства.

Бюджет Пенсійного фонду на 2021 рік

17 лютого Уряд України ухвалив Постанову #126¹⁴, затвердивши бюджет Пенсійного фонду на 2021 рік. В ньому передбачені 360 000 мільйонів гривень для виплат заборгованостей по пенсіях відповідно до рішень судів. ВПО є однією з категорій заявників. Уряд все ще не прийняв постанову, яка б регулювала порядок виплати ВПО заборгованостей по пенсіях за відповідними рішеннями судів. Прийняття такої постанови очікується з 2018 року.

Поширення можливості користування «Малюк» для мешканців НКТ і Криму

24 лютого 2021 року Уряд України ухвалив Постанову #155¹⁵, надавши можливість користуватися «Малюк»¹⁶ мешканцям НКТ Донецької та Луганської областей і Криму. Це дозволить реєструвати немовлят, народжених на цих територіях, дистанційно через застосунок Дія. Правова підстава реєстрації народжень залишається незмінною: це рішення суду. Коли електронне рішення суду буде завантажено до Єдиного державного реєстру судових рішень, воно буде доступне у застосунку Дія. Відповідний порядок мають розробити спільно Міністерство цифрової трансформації та Державна судова адміністрація.

Ця ініціатива є позитивним кроком щодо спрощення процедури реєстрації народжень немовлят, народжених на НКТ та в Криму. Втім, це не скасовує та/або не замінює судову процедуру реєстрації народжень. В той час, як запроваджується віддалений доступ до реєстрації народжень, залишається

¹¹ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-priznachennya-i-vipla-a79>

¹² Паперова заява має надсилатися поштою

¹³ Це є документи, що посвідчують особу/посвідчення особи (для іноземців та осіб без громадянства, біженців та осіб, які потребують додаткового захисту), заява на отримання державної соціальної допомоги, копія свідоцтва про народження дитини з інвалідністю віком до 18 років, документи про наявність або відсутність повної державної фінансової підтримки. Якщо документи подаються опікуном або піклувальником, він/вона має надати копії підтверджуючих судових рішень

¹⁴ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-byudzhetu-pensijnogo-fondu-ukrayini-na-2021-rik-s170221>

¹⁵ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-poryadku-nadannya-kompleksnoyi-poslugi-yemalyatko-i240221-155>

¹⁶ Ініціатива «Малюк» дозволяє отримати дев'ять державних послуг, пов'язаних з народженням, в одному вікні. Це займає приблизно 30 хвилин. Ця ініціатива є частиною Указу Президента #558/2019, що зобов'язує Уряд забезпечити доступ до державних електронних послуг. Указ має на меті створення єдиної е-платформи, в якій буде зібрано всі види адміністративних послуг, і яка буде доступна з будь-якого пристрою. Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за липень 2019 року у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2019/08/2019-07-Legislative-Update_UKR.pdf

необхідність відвідати контрольовану територію (КТ), щоб здійснити попередні кроки, наприклад, отримати відмову від ДРАЦСу видавати свідоцтво про народження як передумову звернення до суду. Для того, щоб встановити застосунок Дія, потрібно мати електронний ключ або пройти верифікацію через BankID¹⁷, а е-подання документів на послуги «Малятко» потребує електронного підпису. Щоб їх отримати, особа має прийти до акредитованого центру сертифікації ключів на КТ.

Таким чином, щоб повністю запустити процедуру через віддалений доступ, необхідно запровадити додаткові процедури.

Сприяння свободі пересування через лінію розмежування на сході України та адміністративний кордон з Кримом

- 24 лютого 2021 року Уряд України ухвалив Постанову [#153](#)¹⁸, виділивши кошти з державного бюджету на забезпечення діяльності державного підприємства «Реінтеграція та відновлення»¹⁹, а також громадського транспорту для тих, хто перетинає лінію розмежування/адміністративний кордон з Кримом; обслуговування відповідних КПВВ та їх подальше технічне покращення; закупівлю необхідних товарів, робіт та послуг. Це є позитивним кроком на шляху до подальшого покращення умов перетину.
- 24 лютого 2021 року Уряд України ухвалив Розпорядження [#145-р](#)²⁰, яким було внесено зміни до Національної стратегії інтегрованого управління кордонами²¹. Переглянута Стратегія включатиме в себе норму щодо підготовки до відновлення управління україно-російським кордоном на НКТ Донецької та Луганської областей після повернення цих територій під контроль України.

Проекти

Зміни щодо діяльності Уповноваженого з прав людини

4 лютого 2021 року народні депутати зареєстрували [законопроект #5019](#)²², яким пропонується внести зміни щодо мандату та діяльності Уповноваженого з прав людини. В той час як ініціатива в основному фокусується на процедурі його/її призначення та розгляді скарг щодо порушень прав людини, автори пропонують уточнити функції Уповноваженого щодо захисту прав людини під час міжнародних та/або міжнародних збройних конфліктів на території України. До них належать розгляд порушень прав людини, вчинених будь-якою стороною конфлікту; проведення неупередженої оцінки дотримання прав людини згідно з міжнародним гуманітарним правом під час/після конфлікту; співпраця з міжнародними та неурядовими організаціями для встановлення комунікації зі сторонами конфлікту/їх представниками в контексті дотримання прав людини; захист ВПО; сприяння діалогу між учасниками конфлікту, перехідного правосуддя та права на правду. Уповноважений також має готувати щорічні звіти про дотримання прав людини під час/після конфлікту. Ці звіти мають перебувати у загальному доступі.

¹⁷ Це включає Ощадбанк

¹⁸ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-poryadku-vikoristannya-koshtiv-peredbachenih-u-derzhavnomu-s240221>

¹⁹ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за грудень 2020 року у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2021/01/2020-12-Legislative-Update_UKR.pdf

²⁰ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-strategiyi-integrovanogo-upravlinnya-kordonami-na-period-do-s240221>

²¹ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за липень 2019 року у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2019/08/2019-07-Legislative-Update_UKR.pdf

²² Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71010

У разі прийняття, законопроект може посилити мандат Уповноваженого з прав людини як неупередженого державного актора, що відповідає за захист прав людини. Спеціальні функції під час конфлікту можуть сприяти державній підтримці ВПО та осіб, постраждалих внаслідок конфлікту, які зазнали порушень прав людини. Імплементация цих положень може потребувати спеціального моніторингу з боку гуманітарної спільноти.

Законопроект про деокупацію

18 лютого 2021 року народні депутати зареєстрували [законопроект #5093](#)²³, запропонувавши правову формулу деокупації тимчасово окупованих територій²⁴ (ТОТ) Донецької та Луганської областей і Криму. Вона передбачає три етапи: відновлення контролю над ТОТ, створення військово-цивільних адміністрацій на цих територіях та реінтеграція колишніх ТОТ. Відновлення контролю має здійснюватися згідно з планом відновлення державного суверенітету та територіальної цілісності України. Він має бути розроблений Радою національної безпеки та оборони. Цей етап також включає в себе введення воєнного стану на ТОТ та прилеглих територіях; повну блокаду ТОТ²⁵ до їх повної деокупації; повний розрив дипломатичних відносин з Російською Федерацією та розірвання всіх міжнародних договорів з цією державою. Деокупація вважається завершеною після відновлення українського контролю над ТОТ та виключення їх зі списку населених пунктів, що вважаються тимчасово окупованими. Заходи реінтеграції включають в себе реєстрацію та репаспортизацію мешканців ТОТ, що проводимуться Міністерством внутрішніх справ та Державною міграційною службою; оцінку збитків, заподіяних цивільним особам та їхньому майну; звернення до міжнародних судів з заявами про відшкодування збитків, завданих Російською Федерацією Україні та її громадянам; та створення умов для повернення ВПО на ці території. Мешканці ТОТ, які вирішили залишити територію України після деокупації, позбавляються громадянства України та права повернутися в Україну на 50 років. Вибори на деокупованих територіях мають відбуватися після репаспортизації їхніх мешканців та щонайменше через 10 років після деокупації. Уряд має прийняти державну цільову програму економічної, транспортної, культурної, інформаційної та освітньої реінтеграції. Проектом також пропонується запровадити індивідуальну кримінальну відповідальність для осіб, які вчинили злочини на ТОТ (провадження також може здійснюватися заочно).

У разі прийняття, законопроект може викликати серйозні ризики в сфері захисту. Запропоновані заходи з деокупації та реінтеграції не відповідають міжнародним стандартам. Деякі положення проекту, пов'язані з громадянством та паспортизацією, порушують міжнародне право прав людини та зобов'язання із попередження безгромадянства. Положення щодо добровільного повернення ВПО до покинутих громад сформульовані загальним чином, і у них не згадується про проінформоване прийняття рішень. Це може піддати всіх осіб, які мають довідку ВПО, ризику примусового повернення, навіть якщо вони обрали для себе місцеву інтеграцію у приймаючі громади.

Зміни щодо надання безоплатної правової допомоги

4 лютого 2021 року Уряд зареєстрував у Парламенті [законопроект #5019](#)²⁶, запропонувавши внести зміни про надання безоплатної правової допомоги (БПД). Законопроект пропонує уточнити процедуру доступу до первинної та вторинної БПД до центрів БПД та запровадити експертну оцінку якості цих послуг. Особи можуть подати звертатися за первинною БПД з усними або письмовими запитом до будь-якого центру

²³ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71132

²⁴ Дана термінологія є цитатою з офіційного нормативно-правового акту і не відображає позицію УВКБ ООН.

²⁵ Це включає в себе повну економічну, господарську, енергетичну, ресурсну та транспортну блокаду

²⁶ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71159

БПД; і правова допомога має бути надана протягом трьох робочих днів. Особи, які мають право на отримання вторинної БПД (представництво в судах та інших державних установах), мають звертатися до центрів БПД за фактичним місцем проживання; а надання БПД починається після того, як центр винесе рішення про розгляд справи.

Уряд запропонував переглянути перелік одержувачів вторинної БПД. Оновлено критерії визначення низького рівня доходу як передумови для отримання цієї допомоги: дохід вважається низьким, коли заявник отримує пенсію або допомогу, що є еквівалентом пенсії, яка дорівнює двом прожитковим мінімумам для працездатних осіб²⁷. Вторинна БПД має надаватися всім особам, які звертаються за отриманням довідки ВПО, а не лише громадянам України. Діти, недієздатні особи та особи з обмеженою дієздатністю; потерпілі від торгівлі людьми, домашнього чи гендерно-обумовленого насильства; особи, які беруть участь у процедурі визначення особи без громадянства можуть звертатися за первинною та вторинною БПД відповідно до тематичного законодавства. Іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, мають користуватися таким самим правом на вторинну БПД, що й громадяни України, якщо інше не встановлено Конституцією та міжнародними договорами. Центри БПД можуть надавати безкоштовні перекладацькі послуги за рахунок коштів державного бюджету. У разі прийняття, ця ініціатива полегшить доступ до послуг БПД для осіб, якими опікується УВКБ ООН, осіб, які звертаються за отриманням довідки ВПО, та вразливих осіб, постраждалих внаслідок конфлікту, які мають низький рівень доходу і не мають довідок ВПО.

Зміни щодо злочину колабораціонізму України

У лютому 2021 року народні депутати зареєстрували два законопроекти щодо переслідування за вчинення колабораціонізму. [Законопроект #5143](#)²⁸ пропонується внесення змін до декількох нормативно-правових актів, згідно з якими особам, винним у здійсненні колабораціонізму, забороняється брати участь у роботі виборчих комісій, обиратися до місцевих рад, мати доступ до інформації, що становить державну таємницю та служити у Збройних Силах України. Діяльність політичних партій, профспілок, громадських, релігійних та благодійних організацій забороняється, якщо їхні члени вчиняли акти колабораціонізму. Сам злочин визначається [законопроект #5144](#)²⁹ як особлива форма державної зради у декількох діях, зокрема:

- публічне заперечення здійснення збройної агресії³⁰ проти України та/або тимчасової окупації³¹ частини її території України;
- підтримка рішень та/або дій держави-агресора³², де-факто влади та заперечення суверенітету України над НКТ/Кримом;
- зайняття посади, пов'язаної з прийняттям рішень в НКТ/Криму;
- пропаганда у навчальних закладах;
- передача матеріальних ресурсів державі-агресору та/або де-факто владі для підтримки їхньої діяльності в НКТ/Криму;
- добровільне зайняття адміністративних посад в де-факто владі;
- організація політичних заходів спільно з державою-агресором/де-факто владою;

²⁷ Наразі ця правова формула прив'язана до двох прожиткових мінімумів для непрацездатних осіб

²⁸ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71219

²⁹ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71220

³⁰ Дана термінологія є цитатою з офіційного нормативно-правового акту і не відображає позицію УВКБ ООН.

³¹ Дана термінологія є цитатою з офіційного нормативно-правового акту і не відображає позицію УВКБ ООН.

³² Дана термінологія є цитатою з офіційного нормативно-правового акту і не відображає позицію УВКБ ООН.

- добровільне зайняття посад в «судах», «правоохоронних органах» або військових формуваннях в НКТ/Криму та/або підтримка таких «органів»/груп.

Запропонована криміналізація є надмірною та такою, що виходить за рамки рекомендацій ООН у сфері перехідного правосуддя. У разі прийняття, ця законодавча ініціатива може мати своїм результатом численну кількість непропорційних судових рішень проти цивільних осіб, які проживають на територіях поза урядовим контролем і не беруть участь у бойових діях. Вона не бере до уваги ситуації примусового залучення до де-факто влади або підпільних рухів опору. У запропонованому форматі законопроект може ускладнити зусилля, спрямовані на встановлення та імплементацію всеохоплюючої моделі перехідного правосуддя, а також створити перепони в процесі реінтеграції НКТ і Криму та зміцненні зв'язків з їхніми мешканцями.

Інші події

Спрощена реєстрація гуманітарної допомоги

12 лютого 2021 року Міністерство соціальної політики оприлюднило ³³ [наказ про спрощення вимог до реєстрації гуманітарної допомоги](#). За умови зв'язку з протидією поширенню COVID-19 в Україні, така допомога звільнюється від ПДВ. Аналогічне спрощення застосовується до товарів, вантажів, готівки або послуг, визнаних гуманітарною допомогою³⁴ рішенням робочої групи під головуванням Міністерства соціальної політики. Рішення про визнання мають бути прийняті протягом одного дня після подання заяв отримувачами гуманітарної допомоги³⁵.

Ратифікація угоди про фінансову співпрацю щодо пошуку житлових рішень для ВПО

15 лютого 2021 року Мінреінтеграції анонсувало³⁶ [підписання договору фінансування з Держмолодьжитло](#). Цей було здійснено відповідно до процедури спрямування коштів від Міністерства як бенефіціару проекту до Держмолодьжитло як виконавця проекту за Угодою між Кабінетом Міністрів України та Урядом Німеччини про фінансове співробітництво, спрямоване на пошук житлових рішень для ВПО. Більше деталей міститься в Оглядах законодавства, підготовлених УВКБ ООН за вересень³⁷, листопад³⁸ та грудень³⁹ 2020 року.

Для забезпечення виконання проекту Уряд має розробити механізм використання грантових коштів від німецького банку *Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)*. Мінреінтеграції, Держмолодьжитло та *KfW* мають проінформувати ВПО про умови участі у цій програмі.

Утворення військово-цивільних адміністрацій в Донецькій та Луганській областях

19 лютого Президент України своїми указами [утворив військово-цивільні адміністрації](#) у 18 населених пунктах КТ Донецької та Луганської областей. Ця цифра включає в себе десять пунктів Донецької

³³ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE35808.html

³⁴ Це визначено у статті 5 Закону про гуманітарну допомогу. Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>

³⁵ Ці заяви можна подавати електронно. Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за жовтень 2020 року у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2020/11/2020-10-Legislative-Update_UKR.pdf

³⁶ Повний текст новини знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://mtot.gov.ua/ua/vregulovano-proceduru-sprjamuvannja-grantovih-koshtiv-vid-kfw-na-jitlo-dlja-vpo?fbclid=IwAR3WV51-1FNU8kNTgxK33TxVKFcg2o7DA9JDzaecMghlSYoOibj027nKHw>

³⁷ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2020/11/2020-09-Legislative-Update_%D1%83%D0%BA%D1%80-1.pdf

³⁸ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2020/12/2020-11-Legislative-Update_UKR.pdf

³⁹ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2021/01/2020-12-Legislative-Update_UKR.pdf

області⁴⁰: Світлодарськ, Торезьк, Волноваха, Вугледар, Мирне, Ольгинку, Сартану, Авдіївку, Мар'їнку та Очеретине; і вісім пунктів Луганської області⁴¹: Гірське, Лисичанськ, Попасну, Северодонецьк, Щастя, Станицю Луганську, Нижнотеполе та Широке. Згідно із Законом про військово-цивільні адміністрації⁴², такі адміністрації координуються командуванням АТО/ООС та утворюються в населених пунктах Донецької та Луганської областей, де відповідна місцева влада не здійснює свої функції⁴³. Метою створення таких адміністрацій є відновлення безпеки та громадського порядку, протидія тероризму та недопущення гуманітарної катастрофи в зоні АТО/ООС. Оскільки місцеві вибори⁴⁴ в цих місцевостях у 2020 році не проводилися і голови військово-цивільних адміністрацій не були призначені, громади зтикалися з численними адміністративними та фінансовими складнощами. Це призвело до неможливості безперервно забезпечувати допомогу в багатьох місцях, оскільки деякі населені пункти повідомили про відсутність коштів на покриття комунальних послуг, таких як вуличне електропостачання, оплата харчування в школах та дитячих садках, виплата заробітної плати персоналу, який працює в державних установах. Таким чином, створення військово-цивільних адміністрацій є кроком на шляху до забезпечення належного функціонування легітимної місцевої влади.

Фінансування житла для ВПО за кошти місцевих субвенцій з Державного бюджету

24 лютого 2021 року Мінреінтеграції анонсувало⁴⁵, що 412 ВПО можуть отримати житло в деяких територіальних громадах Вінницької, Дніпропетровської, КТ Донецької, Житомирської, Запорізької, Івано-Франківської, КТ Луганської, Миколаївської, Полтавської, Сумської, Харківської, Хмельницької та Чернігівської областей. Це стане можливим внаслідок розподілу субвенцій на основі заяв, поданих відповідними органами місцевої влади.

КОНТАКТИ

ЕЛ.ПОШТА: UKRKI@UNHCR.ORG, ТЕЛ: +38 044 288-9710

ПОСИЛАННЯ

УВКБ ООН в Україні: www.unhcr.org/ua/en - Twitter: [www.twitter.com/UNHCRUkraine](https://twitter.com/UNHCRUkraine)

Facebook: www.facebook.com/UNHCRKyiv - Flickr: www.flickr.com/photos/unhcr_ukraine

⁴⁰ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.president.gov.ua/documents/612021-36741>

⁴¹ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.president.gov.ua/documents/622021-36745>

⁴² Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-19#Text>

⁴³ Ці причини включають в себе їхній фактичний розпуск, відмову від виконання своїх функцій або їх невиконання

⁴⁴ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за серпень 2020 року у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2020/09/2020-08-Legislative-Update_ukr.pdf

⁴⁵ Повний текст новини знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://mtot.gov.ua/ua/ponad-400-vpo-otrimajut-jitlo-za-rahunok-subvencii-z-derjavnogo-bjudjetu?fbclid=IwAR39k7zSONcCV7WYEdl144gsuGQoeXcZ8gdkaa_yFebldrPI2agU6mL9SKM